

V Budatíne vyniesli Morenu a vyšlo slnko

Redaktor: Morena, staroslovanská bohyňa zimy a smrti, ale aj bohyňa večného sna i večného života, bola jednou z troch sestier boha Perúna. Podľa povesti býva na krajnom severe, a keď prichádza na svet, príroda zaspáva a odchádza na pokoj. Keď Morena odchádza opäť na sever po dni jarnej rovnodennosti, prichádza prebudenie prírody. Na počesť odprevádzania Moreny na sever, konali naši slovanskí predkovia sviatok Krasnogor, deň Maslenice – Moreny. Je veľmi zaujímavé, že napriek tisícročnému potláčaniu pohanských rituálov sa tento zvyk dodnes zachoval.

Etnologička: Boli veľmi známe obchôdzky dospelých dievčat, slobodných, ktoré po celej dedine prešli s touto slamenou figurínou za spevu piesní, obradových, a tým pádom z tejto dediny vyniesli zimu. Na konci dediny ju vyzliekli, zapálili a utopili. A tým pádom sa už očakávalo pekné počasie a nadchádzajúca jar, leto a zdravie. Naspäť od tejto rieky sa vracala jedna dievčina ako kráľovná, ktorá niesla „letečko“. Bola to figurka ozdobená výdutkami vajíčiekⁱ a takisto vtáčikmi zo slaného cesta, a tým pádom do dediny priniesli leto.

Redaktor: Považské múzeum v Žiline sa aj tento rok rozhodlo pokračovať v tradícii vynášania Moreny a v spolupráci s Centrom voľného času Žilina pripravilo v nedeľu v areáli Budatínskeho hradu podujatie pod názvom *Morenu neseme, zimu zaneseme*.

Muzeologička: Opäť po roku sme pristúpili k tomu, že Považské múzeum v Žiline predstaví tradičné zvyky aj našim návštevníkom. Opäť sme tu s vynášaním Moreny a teda s týmto zvykom, kedy sa chceme rozlúčiť už so zimou a chceme privítať medzi nami jar.

Redaktor: Vynášanie Moreny sa vždy konalo na Smrtnú alebo Kvetnú nedeľu. A túto tradíciu dodržalo aj Považské múzeum. Dva týždne pred Veľkou nocou na Smrtnú nedeľu vyniesli dievčatá a chlapci folklórneho súboru Cipovička Morenu zo Žiliny.

ⁱ štandardne: *vydutými vajíčkami*

Vedúca FS: Minulý rok bol prvý ročník. Považské múzeum nás oslovilo ako Centrum voľného času na Kuzmányho ulici 105 v Žiline. A oslovilo detský folklórny súbor Cipovička, s tým, aby utopili túto Morenu. Tak sme začali spolupracovať s Považským múzeom v Žiline a podarilo sa nám to. Mali sme krajšie počasie ako tento rok. Ale teda dúfam, že keď utopíme Morenu, tak bude to, bude to oveľa lepšie.

Redaktor: Podľa povery sa vynesím Moreny ako symbolu zimy mala magicky privolať jar, teda teplo, ktoré zvíťazí nad chladom, teda zimou. A že to platí aj v súčasnosti, nám potvrdilo slnko, ktoré vyšlo nad Žilinou práve v okamihu, kedy horiaca Morena skončila vo vodách Váhu a Kysuce.

Muzeologička: Okrem samotného aktu vynesenia Moreny, teda zapálenia Moreny, sme pripravili aj ochutnávku tradičnej pôstnej kuchyne, pripravili sme predstavenie detského folklórneho súboru Cipovička a dievčenskej speváckej skupiny Spievanky. Takisto títo folkloristi pre našich návštevníkov si nachystali aj tanečnú školu. Nuž a okrem toho ešte máme tu tvorivú dielnu pre naše deti, takže si môžu z drôtu alebo slamy vytvoriť malé Morenky.

Redaktor: Už túto nedeľu bude v Budatínskom parku ďalšie z podujatí Považského múzea. Umelecko-dramatické spracovanie krížovej cesty tu uvedie divadelný klub Makovice.

TV Severka, 14. 3. 2016, minútáž: 00:03:35 min.

(Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=DoLp2KQxKTK>)